

Hurda Metal Ticaretinde KDV Uygulaması

Hazırlayan
Bekir ARSLAN
Vergi Denetmeni

Emin Serhat YILDIRIM
Vergi Denetmen Yardımcısı

Katma Değer Vergisi Kanunu'nun "Vergi Sorumlusu" başlığını taşıyan 9 uncu maddesinin 1 no'lu bendi "Mükellefin Türkiye içinde ikametgahının, iş yerinin, kanuni merkezi ve iş merkezinin bulunmaması hallerinde ve gerekli görülen diğer hallerde Maliye Bakanlığı, vergi alacağının emniyet altına alınması amacıyla, vergiye tabi işlemlere taraf olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutabilir," şeklinde düzenlenmiş olup, Maliye Bakanlığı bu yetkisine dayanarak tebliğlerle KDV sorumluluğu ihdas etmiş ve verginin bir kısmının Hazineye ödenmesinden malı satın alanı sorumlu tutmuştur.

Hurda Metal ticaretinde de kayıt dışılığın yoğun olması nedeniyle ciddi boyutlara ulaşan vergi kaybının önlenmesi amacıyla 51 Seri nolu KDV genel tebliği yayınlanmış ve tevkifat uygulamasına başlanmıştır. Tebliğin II-B bölümünde; Gerçek usule tabi mükelleflerden yapılacak hurda metal alımlarında teslim bedeli üzerinden hesaplanan katma değer vergisinin 2/3'ü, alıcı tarafından sorumlu sıfatıyla beyan edilmek üzere vergi tevkifatına tabi tutulacak, 1/3'ü ise satıcıya ödenecektir.

Vergi tevkifatı, hurda metalin gerçek usule tabi mükellefler arasında

her el değıştirilişinde uygulanacaktır." şeklindeki düzenleme ile hurda mal alım-satımında ortaya çıkan KDV'nin hazineye intikalinde 2/3ü için alıcıyı sorumlu tutmuş, bu oran yürürlük tarihi 1.4.2002 olmak üzere 85 seri nolu tebliğle 9/10'a çıkarılmıştır. Hurda malın, gerçek usule tabi mükellefler arasında zincirleme tesliminde her aşamada KDV tevkifatı yapılacaktır.

1) Hurda Metal Tanımı

Hurda Metal Kavramı ilk olarak 51 seri nolu KDVG'T'de yapılmış ve sırasıyla 53, 58, 70, 81, 85 ve 86 seri no'lu KDV Genel Tebliğleriyle son derece genişletilerek; her türlü maden, plastik kağıt ve cam hurdasını, bunların hurda halindeki karışımlarını aynen veya onarılmak suretiyle üretim amaçlarına uygun olarak kullanılmayacak haldeki metal, plastik, kağıt ve cam karakterli her türlü ham, yarı mamül ve madde olarak açıklanmaktadır. Ayrıca, bu metallerin alaşım, bileşim ve curufları, imalathane ya da fabrikalarda imalat sırasında elde edilen metal kırpıntı, döküntü ve talaşlar ile standart dışı metal ürünler, madde bozuklukları ve benzerleri de hurda metal kabul edilecektir.

Öte yandan yukarıda sayılan hurda metallerin alışlarında tevkifat uygulanıp uygulanmadığına bakılmaksızın, külçe olarak veya külçe haline getirilerek satılması da genel esaslar çerçevesinde tevkifata tabi olacaktır. Söz konusu metallerin hurda veya külçe halinde ithal edilmesi sonraki aşamalarında tevkifat yapılmasına engel değildir. (86-seri nolu KDVG'T B-1 bölümü)

2) KDV Sorumluluğu

Tevkifat uygulaması yapılabilmesi için alıcı ve satıcının gerçek usulde vergiye tabi bir KDV mükellefi olması zorunludur. Ancak; KDV Kanunu'nun 17 nci maddesinin 1 numaralı fıkrasında sayılan kurum ve kuruluşlar (tarımsal amaçlı kooperatifler hariç) sermayelerinin %51 veya daha fazlası kamuya ait işletmeler ile özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar tarafından yapılan hurda teslimleri katma değer vergisi tevkifatı dışında bırakılmıştır. Diğer taraftan yukarıda sayılan kurum ve kuruluşların yada bağlı işletmelerinin gerçek usulde KDV mükellefi olmaları ve hurda mal alış-satımında alıcı konumunda bulunmaları halinde, satın aldıkları hurda malın KDV'si ile ilgili sorumlu sıfatıyla tevkifat yapmak durumunda olacaklardır.

Hurda malın, gerçek usule tabi mükellefler arasında zincirleme tesliminde,

her aşamada KDV tevkifatı yapılacak olup, hurda malı gerçek usule tabi bir mükelleften satın alan bir KDV mükellefi, hurda malın daha önceki aşamalarında KDV tevkifatı yapıp yapılmadığı ile ilgilenmeksizin kendi sorumluluğu kapsamında KDV tevkifatını yapacaktır.

3) Tevkif Edilen Verginin Beyanı

Hurda malı satanlar, alıcıdan tahsil ettikleri KDV'leri (1/3) beyan edecekler, tevkif edilen vergi ise kayıtlarında yer almayacağı gibi beyannamede de gösterilmeyecektir.

Alıcı ise; tevkifat tutarını, teslimin gerçekleştiği dönemde vergi sorumlularına ait 2 no'lu KDV beyannamesi ile beyanname verme süresi içinde beyan edecek ve ödeyecektir. Alıcının ödediği bu vergileri satıcıya bildirim yükümlülüğü vardır.

53 seri nolu KDV Genel Tebliğinin B bölümünde;

"2 no'lu beyannamenin vergi dairesine verilmesinden sonra, tahakkuk fişi ile birlikte verginin nakden ödenmesi halinde ödemeyi gösteren vergi dairesi alındılarının, kaşeli ve imzalı fotokopilerinin, beyannamenin verildiği tarihi izleyen ayın ilk on günü içinde satıcıya intikal ettirilmesi şarttır. Tahakkuk eden vergi için mahsup talebinde bulunulmuşsa tahakkuk fişi ile birlikte satıcıya aşağıda örneği verilen yazı gönderilecektir." denilmiş ve yazı örneğine yer verilmiştir.

Satıcılar bu tarihe kadar yazının ve belgelerin gelmemesi halinde durumu aynı ayın 20. gününe kadar alıcının vergi dairesine bildirmek zorundadırlar.

Yukarıdaki bildirme zorunluluklarını yerine getirmeyen alıcı ve satıcılar için II. derece usulsüzlük cezası söz konusu olmaktadır.

Alıcı, tevkifat tutarını, beyan ettiği 2 no'lu KDV beyannamesinin ait olduğu döneme ilişkin 1 no'lu KDV beyannamesinde, satıcıya ödenen tutar ise hurda mal alım faturasının defterlere kaydedildiği (-takvim yılı aşılmamak kaydıyla) döneme ilişkin 1 nolu KDV beyannamesinde indirim konusu yapılabilecektir. Yani tevkif edilen verginin 2 no'lu beyanname ile ödenmesi ve satıcıya ödenen, KDV'nin, Kanundaki indirime ilişkin koşullarının tamamlanması halinde toplam KDV aynı dönem (alım yapıldığı dönem) beyannamesiyle indirilebilecektir.

Tevkif edilen KDV tutarının indirim konusu yapılması ile ilgili olarak 53 no'lu KDV genel tebliğinin C bölümünde;

"İndirim için tevkifat tutarının beyan edildiği 2 no'lu beyannamenin vergi dairesine verilmesi yeterlidir. Beyan edilen tutarın vergi dairesine ödenmemesi indirimi engellemez. Ancak ödemenin kanuni süre içinde yapılmaması halinde 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı tabiidir." şeklinde açıklama yapılmış aynı zamanda 2 no'lu beyanname ile beyan edilen fakat süresinde ödenmeyen tevkifat tutarının indirim konusu yapılmaması, aynı şekilde tevkifat tutarının 2 no'lu beyanname ile beyan edilmezse, 1 no'lu beyannameye indirim konusu yapılmasa bile gecikme zammı ile birlikte cezalı tarhiyatın uygulanacağı konuları belirtilmiştir.

58 seri no'lu KDV genel tebliği A/2 bölümünde "mal iadelerinde ve matrahta değişiklik hallerinde tevkifat uygulaması ve KDV'nin düzeltilmesi" konusu açıklanmaktadır. Buna göre;

- Satıcı lehine çıkan fiyat farkı, kur farkı, vade vb. artışlar içinde fatura düzenlenmesi ve bu faturada hesaplanacak KDV üzerinden de KDV tevkifatı uygulanması gerekmektedir.

- Gerek mal iadelerinde ve gerekse satıcı aleyhine çıkan fiyat farkı (fiyat indirimi), kur farkı (kurların düşmesi vb.) durumlarında tevkifata tabi işlem bedelinde sonradan meydana gelen azalmalarda KDV düzeltilmesi sadece, işlem bedeli üzerinden hesaplanan KDV'nin tevkifata tabi tutulmayan (1/3'lük) kısım üzerinden yapılacaktır. Tevkifata tabi kısmın düzeltilmesi söz konusu değildir.

4) KDV ladesi

Hurda Metal ticareti yapan satıcılar, yüklendikleri KDV'leri indirememeleri halinde, tevkifat yapılmak suretiyle kendilerine ödenmeyen KDV tutarı kadarlık kısım için iade hakkı elde etmektedirler. Örneğin; kendisinden 2/3 oranında tevkifat yapılan satıcı, vergiye tabi işlemleri nedeniyle yüklenipte indiremediği KDV'lerinden tevkifat yapılan (2/3) tutar kadar iade hakkı elde eder.

a- Nakden İade

86 seri nolu KDV genel tebliğine göre 2 milyar liraya kadar olan kısım için teminat veya inceleme raporu aranmaksızın yerine getirilecektir. 2 milyar lirayı

aşan iade talepleri YMM raporu ibraz edilmesi halinde teminat ve inceleme raporu aranmaksızın, YMM raporu ibraz edilmeyen iade talepleri ise vergi inceleme raporu sonucuna göre yerine getirilir. Mükellefin 2 milyar lirayı aşan kısım için teminat göstermesi halinde nakit iade talebi YMM raporu veya vergi inceleme raporunun sonucu beklenmeksizin yerine getirilir, teminat ise söz konusu raporların sonucuna göre çözülür.

b- Mahsuben İade

58 ve 86 no'lu KDV genel tebliğlerine göre; iadenin mahsup yoluyla alınmak istenmesi halinde, miktarına bakılmaksızın mükellefin kendisinin ortaklarının, mal ya da hizmet satın aldığı kişilerin vergi borçlarına, ithalat sırasında uygulanan vergilere, SSK prim borçlarına; teminat, vergi inceleme raporu veya YMM raporu aranmaksızın mahsubu mümkündür. 70 nolu KDV genel tebliği ile mahsuben iade taleplerinde satıcının vereceği 1 nolu KDV beyannamesine, mal alış ve satış faturalarının fotokopileri veya bunların firma yetkililerince onaylı bir listesinin eklenmesi yeterli görülmüştür.

Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleme veya kullanma fiili ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bulunan hurda mal satıcılarının nakden veya mahsuben iade talepleri 84 seri nolu KDV genel tıbliğindeki "II. Özel Esaslar" bölümündeki açıklamalar çerçevesinde yerine getirilir.

c- Hurda Mal İhracında İade :

58 seri nolu KDV genel tebliğine göre; ihracatçı mükelleflerin, hurda mal ihracatı nedeniyle doğan ve nakden talep edilen iade alacaklarının, ihracat malının satın alınması sırasında tevkifata tabi tutulup sorumlu sıfatıyla beyan edilen vergiye ait kısmı (2/3 veya 9/10), inceleme raporu ve teminat aranmadan iade edilecektir.

İhraç edilen hurda mal nedeniyle satıcıya ödenen KDV (1/3 veya 1/10) lerin iadesi ise genel esaslara göre değerlendirilecektir.

İadenin nakden talep edilmemesi, bunun yerine mahsuben iadenin tercih edilmesi halinde de yine KDV iadesine ait genel düzenlemelere göre işlem yapılacaktır.

Öte yandan 70 nolu tebliğin 6 ncı bölümünde "sorumlu sıfatıyla vergi da-

iresine nakden veya mahsuben Katma Değer Vergisi ödeyenlerin, bu işlemlerle ilgili iade ve mahsup talepleri, haklarında olumsuz rapor bulunan mükelleflerden mal ve hizmet alışları olsa dahi genel esaslara göre yerine getirilecektir." şeklinde açıklama yapılmıştır.

5- KDV Sorumluluğunun Sonuçları

Hurda metal alımları dolayısıyla KDV tevkifatı uygulayanlar, tevkifat tutarı KDV'yi sorumlu sıfatıyla vergi dairesine nakden veya mahsuben ödeyenler, bu işlemlerle ilgili olarak önceki safhalarda ortaya çıkan verginin hazineye intikal etmemiş olması nedeniyle müteselsil sorumluluk uygulaması ile muhatap tutulmayacaklardır. Bu husus, henüz kesinleşmemiş işlemlere de uygulanacaktır. (70 s. no'lu KDV G.T. bölüm 6).

Bu konu ile ilgili olarak 2002/1 no'lu KDV iç genelgesinin 5 nolu bölümünde de; "Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 9 uncu maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden mal ve hizmet alışlarında Katma Değer Vergisi tevkifatı yapmakla sorumlu tutulan mükellefler hakkında, sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullandığı konusunda rapor veya tesbit bulunan mükelleflerden, alışlarına ilişkin olarak tevkif ettikleri vergiyi beyan edip ödemeleri kaydıyla bu alışları nedeniyle vergi suçu raporu dahil tarhiyat işlemi yapılmayacaktır." şeklinde açıklamalar yer almaktadır. Dolayısıyla tevkifat yapan ve bu tutarı ödeyen alıcılar, ne satıcının ne de önceki safhalarda SMİYB kullanılmış olmasından dolayı, parasal veya hürriyeti bağlayıcı ceza anlamında sorumlu tutulmayacaklardır. SMİYB'nin çok yaygın olduğu bu sektörde, tevkifat uygulaması ile iyi niyetli mükelleflerin zan altında kalması büyük ölçüde önlenmiştir.